1. ఇటీవలి సంవత్సరాలలో తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బియ్యం ఉత్పత్తి గణనీయంగా పెరిగింది. ఈ వృద్ధికి దోహదపడిన కారణాలను విశ్లేషించి, దానికి సంబంధించిన ప్రధాన సవాళ్లను వివరించండి.

పరిచయం

గత దశాబ్దంలో తెలంగాణ రాష్ట్రం దేశంలో ప్రముఖ బియ్యం ఉత్పత్తి రాష్ట్రంగా అవతరించింది. సాగు విస్తీర్ణం 1.31 కోట్ల ఎకరాల నుండి 2.20 కోట్ల ఎకరాలకు పెరిగింది. అలాగే, ఉత్పత్తి 68 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల నుండి 2.7 కోట్ల మెట్రిక్ టన్నులకు పెరిగింది. ప్రస్తుతం తెలంగాణ రాష్ట్రం భారత ఆహార సంస్థ బియ్యం కొనుగోలులో 60% కంటే ఎక్కువ వాటా కలిగి ఉంది, దీని వల్ల ఈ రాష్ట్రం ఆధునిక భారతదేశం యొక్క **"రైస్ బౌల్"** గా ప్రసిద్ధి చెందింది.

వరి ఉత్పత్తి పెరుగుదలకు దోహదపడే అంశాలు

1. **ఉచిత విద్యుత్ సరఫరా**

✓ రైతులకు నిరంతర ఉచిత విద్యుత్ సరఫరా అందించడంతో బోరు నీటిని ఉపయోగించి సాగు విస్తీర్ణాన్ని విస్తరించగలిగారు.

2. **రైతు బంధు పథకం**

✓ ఎకరాకు సంవత్సరానికి ₹10,000 పెట్టుబడి మద్దతు అందించడం వల్ల రైతులు విత్తనాలు, ఎరువులు, పురుగుమందులు కొనుగోలు చేయగలిగారు.

3. **నీటిపారుదల మౌలిక సదుపాయాల విస్తరణ**

✓ రాష్ట్ర ఏర్పాటుకు తరువాత కాలేశ్వరం లిఫ్ట్ ఇరిగేషన్, మిషన్ కాకతీయ, చెరువుల పునరుద్ధరణ వంటి కార్యక్రమాల ద్వారా నీరుపారుదల విస్తీర్ణం గణనీయంగా పెరిగింది.

4. **కనీస మద్దతు ధర (MSP) వద్ద ప్రభుత్వ సేకరణ**

✓ ప్రభుత్వం MSP వద్ద బియ్యం కొనుగోలు చేయడం రైతులను పంట ఉత్పత్తి వైపు ప్రోత్సహించింది.

✓ ఉదాహరణకు, ఇటీవల ఒక సీజన్‌లోనే 37.59 లక్షల మెట్రిక్ టన్నుల బియ్యం కొనుగోలు చేయబడింది.

5. **రుణ మాఫీలు మరియు సబ్సిడీలు**

✓ రైతు రుణమాఫీలు వారిలో ఆర్థిక స్థిరత్వాన్ని తీసుకువచ్చాయి.

✓ ఉత్పత్తి ఖర్చును తగ్గించే సబ్సిడీలు రైతుల ఆదాయాన్ని పెంచాయి

వరిపై అధిక దృష్టి పెట్టడం వల్ల తలెత్తే సవాళ్లు

1. **ఏకసంస్కృతి ఆధిపత్యం**

✓ రాష్ట్రంలో 44 లక్షల ఎకరాలకు పైగా బియ్యం సాగు జరుగుతుంది, దీని వల్ల చిన్న ధాన్యాలు, పప్పులు, నూనె గింజల పంటలు నిర్లక్ష్యానికి గురవుతున్నాయి.

- ✓ ఇది ఆహార వైవిధ్యం మరియు వ్యవసాయ స్థిరత్వాన్ని దెబ్బతీస్తుంది.

2. **పర్యావరణ ఆందోళనలు**

- ✓ నీటితో నిండిన బియ్యం పొలాల నుండి అధిక స్థాయిలో మీథేన్ వాయువు విడుదలవడం వాతావరణ మార్పులపై ప్రభావం చూపుతుంది.
- ✓ నీరు, ఎరువుల అధిక వినియోగం నేల నాణ్యతను తగ్గించి భూగర్భ జలాల తగ్గుదలకు దారి తీస్తుంది.

3. **పంట వైవిధ్యీకరణ లేకపోవడం**

- ✓ సూర్యాపేట, కరీంనగర్ జిల్లాలలో పంట వైవిధ్య సూచీ చాలా తక్కువగా ఉంది
- ✓ కూరగాయలు, నూనె గింజల పంటల నిర్లక్ష్యం ఆహార ద్రవ్యోల్బణం మరియు సరఫరా గొలుసు స్థిరత్వంపై ప్రతికూల ప్రభావం చూపుతుంది.

4. **అంతర్ ప్రభుత్వ సంఘర్షణలు**

- ✓ బియ్యం కొనుగోలు పరిమితులు, WTO నిబంధనల అమలు వంటి అంశాలపై కేంద్ర–రాష్ట్ర ప్రభుత్వాల మధ్య ఘర్షణలు చోటుచేసుకుంటున్నాయి.

ముగింపు

తెలంగాణ రాష్ట్రంలో బియ్యం ఉత్పత్తి పెరగడం ప్రభుత్వం చేపట్టిన రైతు అనుకూల విధానాల విజయాన్ని సూచిస్తున్నప్పటికీ, అసమతుల పంట నమూనాల ప్రమాదాలను కూడా బహిర్గతం చేస్తుంది. దీర్ఘకాలిక ఆహార భద్రత, పర్యావరణ స్థిరత్వం, మరియు వ్యవసాయ స్థైర్యం కోసం నూనె, చిన్న ధాన్యాలు, మరియు తోటపంటలను ప్రోత్సహించే పంట వైవిధ్య విధానాలు అత్యవసరం.

2. తెలంగాణలో సంప్రదాయ హస్తకళా పరిశ్రమ యొక్క సమగ్ర అవలోకనాన్ని ఇవ్వండి. దాని స్థిరత్వం మరియు గ్లోబల్ పోటీ సామర్థ్యాన్ని అడ్డుకుంటున్న ప్రధాన సమస్యలు ఏమిటి?

పరిచయం

తెలంగాణ రాష్ట్రం సంప్రదాయ హస్తకళలతో ప్రసిద్ధి చెందింది. ఇవి రాష్ట్ర సాంస్కృతిక లోతును, కళాకారుల నైపుణ్యాన్ని ప్రతిబింబించే విశిష్ట కళారూపాలు. ఈ హస్తకళలు గ్రామీణ మరియు గిరిజన సమాజాలకు ఉపాధి వనరుగా ఉండటమే కాకుండా, సాంస్కృతిక వారసత్వానికి జీవం పోసే వారసత్వ సంపదలుగా నిలుస్తున్నాయి. రాష్ట్రంలోని అనేక జిల్లాలలో విస్తరించి ఉన్న ఈ కళారూపాలు జాతీయ మరియు అంతర్జాతీయ స్థాయిలో గుర్తింపు పొందాయి.

తెలంగాణలోని ప్రధాన హస్తకళల అవలోకనం

1. **చెక్క శిల్పాలు**

- సున్నితమైన ఆకృతులు, సాంప్రదాయ రూపకల్పనలతో ప్రసిద్ధి.
- నిర్మల్ చెక్క ఫర్నీచర్ మరియు నిజామాబాద్ చెక్క పనులు ప్రసిద్ధమైన ఉదాహరణలు

2. **సాంప్రదాయ చిత్రాలు**

- చెరియాల్ స్క్రోల్ పెయింటింగ్స్, నిర్మల్ పెయింటింగ్స్, బాటిక్ ఆర్ట్ వంటి చిత్రకళలు ముఖ్యమైనవి.
- ఈ కళలు జానపద కథలతో నిండి ఉండి, తెలంగాణ దృశ్య సంస్కృతిలో అంతర్భాగమయ్యాయి.

3. **లోహ కళలు**

- బిద్రివేర్, పెంబర్తి బ్రాస్‌వేర్, డోక్రా కాస్టింగ్, కరీంనగర్ సిల్వర్ ఫిలిగ్రీ వంటి కళలు ఉన్నాయి.
- వీటికి అత్యంత నైపుణ్యంతో కూడిన శ్రమ అవసరం, మరియు తరతరాలుగా కళాకారులు ఈ సంప్రదాయాన్ని కొనసాగిస్తున్నారు.

4. **వస్త్ర మరియు జరీ కళలు**

- పోచంపల్లి ఇకాట్, గద్వాల్ చీరలు, నారాయణపేట్ హ్యాండ్లూమ్స్, సిద్దిపేట గొల్లబామా నేయు ప్రసిద్ధి.
- పత్తి దురీలు, చేతితో నేసిన వస్త్రాలు వినియోగం మరియు కళను సమన్వయపరుస్తాయి.

5. **బొమ్మలు మరియు ఆభరణాలు**

- నిర్మల్ బొమ్మలు, ముత్యాల ఆభరణాలు, లాక్ చుడీలు రాష్ట్రపు ప్రజా కళా సంపదకు ప్రతీకలు.

స్థిరత్వం మరియు ప్రపంచ పోటీతత్వాన్ని అడ్డుకునే కీలక సమస్యలు

1. **మూలధనానికి మరియు రుణాలకు ప్రాప్యత లోపం**

✓ కళాకారులు ఉత్పత్తిని విస్తరించడానికి లేదా ఆధునికీకరించడానికి అవసరమైన ఆర్థిక సహాయం పొందడంలో ఇబ్బందులు పడుతున్నారు.

2. **నైపుణ్యమున్న శ్రామికుల కొరత**

✓ యువతకు ఆర్థిక స్థిరత్వం లేకపోవడంతో ఈ వృత్తిని విడిచిపెడుతున్నారు.

✓ ఉదాహరణ: ప్రస్తుతం హైదరాబాద్‌లో బిద్రి కళలో కేవలం ఇద్దరు కళాకారులు మాత్రమే కొనసాగుతున్నారు.

3. **ముడి పదార్థాల కొరత**

✓ ఇన్‌పుట్‌ల ధరల పెరుగుదల మరియు జీఎస్టీ భారంతో ఉత్పత్తి ఖర్చులు పెరుగుతున్నాయి.

4. **మార్కెటింగ్ మరియు బ్రాండింగ్ లోపం**

✓ డిజిటల్ మార్కెటింగ్ మరియు ఈ-కామర్స్ పరిజ్ఞానం లేకపోవడం వల్ల విస్తృత మార్కెట్లకు చేరుకోలేకపోతున్నారు.

✓ హస్తకళ ఉత్పత్తులకు తగిన గుర్తింపు మరియు బ్రాండ్ విలువ లభించడం లేదు.

5. **పారిశ్రామిక వస్తువుల నుండి పోటీ**

✓ చౌకైన ప్లాస్టిక్, సింథటిక్ వస్త్రాలు, మరియు మెషిన్ తయారీ ఉత్పత్తులు సంప్రదాయ కళలను ప్రభావితం చేస్తున్నాయి.

6. **మార్కెట్ షాక్‌లకు సున్నితత్వం**

✓ కోవిడ్-19 వంటి సంఘటనలు విక్రయాలను తీవ్రంగా దెబ్బతీశాయి, కళాకారుల జీవనోపాధి క్షీణించింది.

7. **తగిన మౌలిక సదుపాయాలు మరియు విధాన మద్దతు లోపం**

✓ ఆర్టిసన్ క్లస్టర్లు, డిజైన్ ల్యాబ్‌లు, ఎగుమతి సదుపాయ కేంద్రాలు లేకపోవడం పోటీ సామర్థ్యాన్ని తగ్గిస్తోంది.

ముగింపు

తెలంగాణ హస్తకళల రంగం స్థిరంగా ఉండాలంటే, దానికి ఆర్థిక ప్రాప్యత, మౌలిక సదుపాయాలు, డిజిటల్ నైపుణ్య శిక్షణ, మరియు బలమైన బ్రాండింగ్ మద్దతు అవసరం."నేతన్నకు చెయూత", వరంగల్ టెక్స్టైల్ పార్క్, మరియు జీఐ ట్యాగింగ్ వంటి ప్రభుత్వ చర్యలు సరైన దిశలో అడుగులు అయినప్పటికీ, దీర్ఘకాల పునరుజ్జీవనానికి కళాకారులను రక్షిస్తూ ఆధునిక మార్కెట్ అవసరాలకు అనుగుణంగా ఒక సమగ్ర వ్యవస్థ అవసరం.